

УДК 37.013.2:929]:[378.001.8](045)

**HISTORICAL AND CULTURAL APPROACH IN THE TRAINING OF
FUTURE SPECIALISTS****ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ****Koliada N.M. / Коляда Н. М.***д.пед.н., проф. / d.p.s., prof.*

ORCID: 0000-0001-7743-7831

Levchenko N.V. / Левченко Н.В.*к.пед.н., доц. / c.p.s., as.prof.*

ORCID: 0000-0002-5479-1907

*Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Sadova 2**Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Умань, Садова 2*

Анотація. У статті розкрито значення історико-культурного підходу у підготовці майбутніх фахівців. Авторами проаналізовано досвід діяльності науково-дослідного центру педагогічного краєзнавства, що діє в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини. Охарактеризовано напрями досліджень педагогічного краєзнавства як міждисциплінарного знання про особливості розвитку освіти, науки, педагогічної думки, культури краю.

Ключові слова: педагогічне краєзнавство, міждисциплінарне знання, історико-культурний підхід, підготовка майбутніх фахівців, центр педагогічного краєзнавства.

Вступ.

З-поміж сучасних тенденцій розвитку української освіти, педагогіки – актуалізація регіональних досліджень, що виявляється у зверненні науковців до різних аспектів педагогічного краєзнавства, мікроісторії тощо. Регіональний підхід ґрунтується на висвітленні закономірностей розвитку національної освіти та педагогічної думки на маловідомих, унікальних регіональних матеріалах.

Один із аспектів такого регіонального підходу є предметом досліджень педагогічного краєзнавства – міждисциплінарного знання про особливості розвитку освіти, науки, педагогічної думки, культури краю, вивчення, збереження та творчого використання регіонального педагогічного досвіду в теорії та практиці сучасних закладів освіти, наукових установ, закладів соціальної сфери [3].

Основний текст.

Розвиток фундаментальних і прикладних досліджень із проблем педагогічного краєзнавства – основна мета діяльності низки науково-дослідних структур. Зокрема, Науково-дослідного центру педагогічного краєзнавства подвійного підпорядкування Національній академії педагогічних наук України та Міністерству освіти і науки України, створеного в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини у 2006 році (постанова Президії Академії педагогічних наук України (протокол № 1 –7/5 – 136 від 20 квітня 2006 року).

Мета діяльності Центру педагогічного краєзнавства – розвиток фундаментальних і прикладних досліджень із проблем педагогічного краєзнавства, координація дослідницької діяльності вчених у галузі

педагогічного краєзнавства, створення можливостей для апробації та впровадження у навчальний процес результатів досліджень, залучення обдарованої молоді до активної науково-дослідної роботи [5].

У контексті розвитку інформаційно-комунікаційних технологій у сфері освіти і науки, а також з метою популяризації науково-дослідницької діяльності у 2019 році створено інформаційний ресурс – сайт Науково-дослідного центру педагогічного краєзнавства подвійного підпорядкування НАПН України та МОН України в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини [5].

З метою актуалізації регіональної наукової проблематики, вивчення маловідомих сторінок педагогічного краєзнавства науковці Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини у 2022 році започаткували новий дослідницький проєкт – «Освіта, шкільництво і педагогічна думка Черкащини». В межах реалізації проєкту підготовлено колективну монографію «Педагогічне краєзнавство крізь призму історико-культурних явищ та процесів в Україні» [6]. Тематичні розділи монографії «Педагогічне краєзнавство крізь призму історико-культурних явищ та процесів в Україні»: освіта, шкільництво і педагогічна думка: історія та сучасність; історико-культурний компонент підготовки здобувачів вищої освіти; педагогічне краєзнавство у персоналіях. Монографія стане у нагоді дослідникам у галузі педагогічної науки, соціальної роботи, а також усім, кого цікавлять міждисциплінарні проблеми педагогічного краєзнавства.

Наступний етап реалізації проєкту – презентація громадськості здобутків вітчизняної та зарубіжної педагогічної науки та освіти, консолідувавши біографічну та бібліографічну інформацію про педагогів, освітян, викладачів у вигляді інформаційно-бібліографічного електронного ресурсу «Черкащина педагогічна» та науково-популярного довідника-хрестоматії [7].

21 листопада 2023 р. відповідно до плану наукової роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини у змішаному форматі відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Педагогічне краєзнавство крізь призму історико-культурних явищ та процесів в Україні».

Під час конференції учасниками було обговорено актуальні питання розвитку педагогічного краєзнавства крізь призму історико-культурних явищ та процесів в Україні: становлення та розвиток педагогічного краєзнавства в Україні: міждисциплінарний аспект наукових досліджень; освіта, шкільництво і педагогічна думка: історія та сучасність; історико-культурний компонент підготовки здобувачів вищої освіти; педагогічне краєзнавство у персоналіях: від витоків до сучасності.

За результатами конференції укладено збірник тез доповідей «Педагогічне краєзнавство крізь призму історико-культурних явищ та процесів в Україні» та схвалено резолюцію щодо розвитку потенціалу педагогічного краєзнавства міждисциплінарного знання.

Висновки.

Сьогодні Науково-дослідний центр педагогічного краєзнавства – осередок інтеграції освіти і науки як необхідної умови інноваційного розвитку будь-якої

країни, суспільства. Тому основними завданнями його діяльності є співпраця з науковими установами, закладами вищої освіти, дослідження, апробація і впровадження у практику теоретико-методологічних засад педагогічно-краєзнавчої діяльності [2, с. 47].

Перспективи подальших наукових досліджень співробітників Центру полягають у підсиленні міждисциплінарних досліджень проблем педагогічного краєзнавства (насамперед, засобами студентської дослідно-пошукової роботи) задля збагачення та розширення сучасного наукового знання про регіонально-краєзнавчий аспект розвитку освіти, шкільництва і педагогічної думки в Україні.

Література

1. Кабмін затвердив «Порядок підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/kabmin-zatverdiv-poryadok-pidgotovki-perepidgotovki-ta-pidvishennya-kvalifikaciyi-fahivciv-u-sferi-utverdzhennya-ukrayinskoyi-nacionalnoyi-ta-gromadyanskoyi-identichnosti> (дата запити: 17.11.2023)

2. Коляда Н. М., Кравченко О. О. Науково-дослідний центр педагогічного краєзнавства: 15 років діяльності. *Інноватика у вихованні*. 2022. Вип. 15. С. 35–47.

3. Коляда Н.М. Краєзнавство. *Енциклопедія освіти*. 2-е вид. К., 2020. С. 494.

4. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України (2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text> (дата запити: 02.09.2023) 3

5. Науково-дослідний центр педагогічного краєзнавства подвійного підпорядкування НАПН України та МОН України. URL: <http://surl.li/drlxj> (дата запити: 08.10.2023)

6. Педагогічне краєзнавство крізь призму історико-культурних явищ та процесів в Україні : кол. моногр. / І. Албул, І. Карпич, О. Кірдан [та ін.] ; [наук. ред. Н. М. Коляда]; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. К. : ФОП Ямчинський О.В., 2022. – 332 с. ISBN 978-617-8184-53-7 (дата запити: 09.10.2023)

7. Черкашина педагогічна: інформаційно-бібліографічний електронний ресурс. URL: <http://surl.li/nhdov> (дата запити: 18.11.2023)

References

1. Kabmin zatverdyyv «Poriadok pidhotovky, perepidhotovky ta pidvyshchennia kvalifikatsii fakhivtsiv u sferi utverdzhennia ukrainskoi natsionalnoi ta hromadianskoi identychnosti». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/kabmin-zatverdiv-poryadok-pidgotovki-perepidgotovki-ta-pidvishennya-kvalifikaciyi-fahivciv-u-sferi-utverdzhennya-ukrayinskoyi-nacionalnoyi-ta-gromadyanskoyi-identichnosti> (data zapytu: 17.11.2023)

2. Koliada N. M., Kravchenko O. O. Naukovo-doslidnyi tsentr pedahohichnoho kraieznavstva: 15 rokiv diialnosti. *Innovatyka u vykhovanni*. 2022. Vyp. 15. S. 35–47.

3. Koliada N.M. Kraieznavstvo. *Entsyklopediia osvity*. 2-e vyd. K., 2020. S. 494.

4. Kontseptsiiia natsionalno-patriotychnoho vykhovannia v systemi osvity Ukrainy (2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text> (data zapytu: 02.09.2023)
5. Naukovo-doslidnyi tsentr pedahohichnoho kraieznavstva podviinoho pidporiadkuvannia NAPN Ukrainy ta MON Ukrainy. URL: <http://surl.li/drlxj> (data zapytu: 08.10.2023)
6. Pedahohichne kraieznavstvo kriz pryzmu istoryko-kulturnykh yavysch ta protsesiv v Ukraini : kol. monohr. / I. Albul, I. Karpych, O. Kirdan [ta in.] ; [nauk. red. N. M. Koliada] ; MON Ukrainy, Umanskyi derzh. ped. un-t imeni Pavla Tychyny. K. : FOP Yamchynskyi O.V., 2022. – 332 s. ISBN 978-617-8184-53-7 (data zapytu: 09.10.2023)
7. Cherkashchyna pedahohichna: informatsiino-bibliohrafichnyi elektronnyi resurs. URL: <http://surl.li/nhdov> (data zapytu: 18.11.2023)

***Abstract.** The article reveals the importance of the historical and cultural approach in the training of future specialists. The authors analyzed the experience of the scientific research center of pedagogical regional studies operating at the Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychyna. The research directions of pedagogical regional studies as interdisciplinary knowledge about the peculiarities of the development of education, science, pedagogical thought, and the culture of the region are characterized.*

***Key words:** pedagogical local studies, interdisciplinary knowledge, historical and cultural approach, training of future specialists, center of pedagogical local studies.*